

PIOTR SZYDŁOWSKI

POCZET POLSKICH FILOZOFÓW

Jan Szmyd (red.): *Wizerunki filozofów i humanistów polskich. Wiek XX.* Kraków, Wydawnictwo Edukacyjne, 2000, 442 s.

Istniejące dotychczas różne leksykony i słowniki filozoficzne wzbogaciły się ostatnio o nową publikację. Książka zawiera biografie 99 filozofów i humanistów polskich, opracowane przez 33 autorów z różnymi rodzajami naukowych polskich według jednolitego schematu: krótki życiorys - pogląd - bibliografia podmiotowa - literatura poświęcona danemu myślicielowi. Taka struktura poszczególnych biografii daje całokształtowy szkic „życia i dzieła”, jakby małe biografie duchów omawianych myślicieli. Dzięki tej strukturze całościowo, wszystkie biografie wzajemnie dają pełny obraz polskiej myśli filozoficznej i humanistycznej XX wieku i w pewnym sensie stanowi wizerunek polskiej duchowości tego okresu. Obraz ten prawie pełny, nie obejmuje bowiem wszystkich myślicieli tego okresu, ale prezentuje sylwetki dziesięciu dziesięciu najwspanialszych postaci, które swoją twórczością na stałe weszły do polskiej kultury humanistycznej. „Pomieszczono tu wizerunki - jak pisze we *Wprowadzeniu* na s. 5. redaktor zbioru Jan Szmyd - tych przedstawicieli polskiej filozofii i humanistyki ostatniego stulecia, którzy legitymują się sporymi, choć z natury rzeczniczo wyrażanymi osiągnięciami naukowymi, odkrywczością i oryginalnością swych myśli, znaczącym wpływem twórczością własną, cenionymi zasługami nauczycielskimi, pisarskimi itp., a przez to zasługami zaliczanych do grona najwybitniejszych polskich uczonych i myślicieli, znakomitych twórców idei i ich popularyzatorów, czy stożkami do gremiów zasłużonych wychowawców i bezspornych autorytetów moralnych. Świat w nich biografii uczonych mogące być czytelników nie tylko zainteresowanych filozofią i myślą humanistyczną, ale także tych wszystkich, którym nieobca jest przeszłość i przyszłość kultury duchowej w naszym kraju, jej zaplecze filozoficzne i aksjologiczne, kondycja społeczna, ale i perspektywy, charakterystyczne problemy i dylematy, i tym, którym bliskie są nadto zagadnienia szeroko i nowocześnie niepojętej edukacji, nieobce troski wychowawcze i etyczne spojrzenia w stronę wzorców osobowych i moralnych”.

Lektura biografii pozwala zauważyć, jak niektórzy myśliciele swymi „korzeniami” tkwią w wiekach wcześniejszych, nawet średniowiecznych,

swymi „łodygami” w pełni rozwijają się w wieku dwudziestym, a najmłodsze ich „pnocza” wchodzi w wiek dwudziesty pierwszy. Niektóre postaci omówione w *Wizerunkach* co prawda nie przekraczają horyzontu intelektualnego wieku dwudziestego i czasów wcześniejszych, to jednak prezentują kulturę duchową swojej epoki w jej najbardziej osobistym i typowym kształcie. W *Wizerunkach* znajduje wyraz właściwy epoce polski pluralizm szkół filozoficznych i światopoglądów, pluralizm reprezentowany przykładowo przez takie nazwiska jak B. Baczek, Z. Bauman, M. Fritzsche, J. Hempel, T. Kotarbiński, J. Legowicz, A. Nowicki, A. Schaff, T. Telecki (Boy) oraz J. M. Bocheński OP, M. A. Krpiec OP, J. K. Michalski, A. J. Pastuszka, J. Salamucha, W. Stróeński, S. Swie awski, W. Tatarkiewicz, J. Tischner, K. Wojtyła, J. A. Woroniecki i inni.

My liciele ci, którzy zacytowałeś z siebie niejednokrotnie polemizowali, „ty” obok siebie w zgodzie w opracowanych *Wizerunkach*. Ty? Będę ci, gdy prezentowane przez nich idee zapłodni umysły młodego pokolenia Polaków, studentów filozofii, teologii i szeroko pojętej humanistyki. Z myślą bowiem o nich, dla potrzeb dydaktycznych zostały opublikowane *Wizerunki*.